

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 147/2011-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., toho času vo výkone väzby, zastúpeného advokátom Mgr. R. T., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 48/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. októbra 2010 doručená sťažnosť M. M. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 48/2010.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 16/2010 z 3. apríla 2010 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 301/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Sťažovateľ podal 30. augusta 2010 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorá bola 6. septembra 2010 Okresnou prokuratúrou Považská Bystrica predložená sudcovi pre prípravné konanie. Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 48/2010 z 10. septembra 2010 bola žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu zamietnutá. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 3 Tpo 39/2010 zo 4. októbra 2010 tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a zároveň mu uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo o predmetnej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 30. augusta 2010 právoplatne rozhodnuté.

3. Sťažovateľ odôvodňuje porušenie svojich označených základných práv postupom okresného súdu takto: *«Význam osobnej slobody jednotlivca sa prejavuje aj v čl. 5 ods. 4 dohovoru, podľa ktorého sa od súdu vyžaduje, aby konal „urýchlene“. Výraz „speedily“ jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade predmetom záujmu. Z uvedeného dôvodu, i keď prípustnosť dĺžky lehôt bude závisieť od konkrétnych okolností, tieto sú v zásade veľmi krátke, pričom z hľadiska čl. 5 ods. 4 Dohovoru nemožno akceptovať vôbec žiadne zbytočné prieťahy. Za zodpovedajúce čl. 5 ods. 4 považoval Európsky súd pre ľudské práve (ďalej len „ESLP“) lehotu 14 dní (rozhodnutie ESLP Touroude proti Francúzsku z 3. 10. 2000), nie však už lehotu 17 dní (rozsudok ESLP vo veci Kadem proti Malte zo dňa 9.1.2003), 23 dní (rozsudok ESLP vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000) a lehoty 30 dní, resp. 33 dní (rozsudky vo veciach G. B. a M. B. proti Švajčiarsku z 30. 11. 2000). ...*

Nakoľko v stávke je osobná sloboda jednotlivca, štáty musia organizovať konania takým spôsobom, aby tieto boli vedené s minimálnymi prieťahmi (správa Komisie vo veci Zamir proti Spojenému kráľovstvu zo dňa 11.10.1983, §§ 107-108; rozsudky ESLP vo veciach Mayzit proti Rusku zo dňa 20.1.2005, §49 a Sevk proti Turecku zo dňa 11.4.2006, §37).

ESLP ďalej opakovane judikoval, že priedahy, ako ich má na mysli čl. 5 ods. 4 dohovoru, začínajú podaním žiadosti kompetentným vnútroštátnym orgánom a končia dňom, kedy je rozhodnutie oznámené žiadateľovi alebo jeho obhajcovi (mutatis mutandis rozsudky ESLP vo veciach Koendjibiharie proti Holandsku zo dňa 25.10.1990, § 28; Singh proti Českej republike zo dňa 25.1.2005, § 74; Sevk proti Turecku zo dňa 11.4.2006, §38).

Vo veci Kučera proti Slovenskej republike ESLP konštatoval, že čas spotrebovaný doručovaním rozhodnutia krajského súdu je taktiež relevantný vzhľadom na znenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku, umožňujúce obvinenému opätovne podať žiadosť o prepustenie až po uplynutí štrnástich dní od právoplatnosti rozhodnutia o jeho predchádzajúcej žiadosti, ak v nej neuvedie iné dôvody (rozsudok ESLP vo veci Kučera proti Slovenskej republike zo dňa 17.7.2007, §111).

Nakoľko konanie o žiadosti z 30.8.2010 trvá na okresnom súde od 06.09.2010 (s výnimkou doby od 01.10.2010 do 04.10.2010, kedy sa spis nachádzal na krajskom súde), postupom okresného súdu bolo porušené právo sťažovateľa na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby (mutatis mutandis rozsudky ESLP vo veci Kadem proti Malte zo dňa 9.1.2003, §§43-45; Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, §§82-86).»

4. V petite sťažnosti sťažovateľ žiadal vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu v konaní pod sp. zn. 0 Tp 48/2010, prikázal okresnému súde neodkladne rozhodnúť o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 30. augusta 2010, priznal sťažovateľovi primerané zadosťučinenie v sume 10 000 € a uložil okresnému súde povinnosť nahradiť trovy konania.

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05).

9. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

10. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

11. Sťažovateľom označené práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru obsahujú viaceré garancie súdneho preskúmania zákonnosti pozbavenia osobnej slobody, najmä právo na podanie návrhu na konanie o zákonnosti väzby, právo na kompetentnosť súdu, právo na určitú kvalitu preskúmania podaného návrhu a napokon aj právo na urýchlenosť preskúmania. Z obsahu sťažnosti, ako aj zo samotného petitu, ktorým je ústavný súd viazaný (napríklad I. ÚS 380/09), je však zrejmé, že sťažovateľ namieta iba porušenie práva na neodkladné a urýchlené konanie o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ktoré tvorí obsahovú súčasť označených základných práv. Ústavný súd preto posudzoval namietané porušenie označených práv iba z tohto pohľadu.

12. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

13. Trestný poriadok v § 55 ods. 3 zakotvuje inštitút sťažnosti pre nečinnosť, ktorou sa ktorákoľvek zo strán trestného konania môže domáhať, aby nadriadený súd určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu. Uvedenú sťažnosť na prietahy je potrebné podľa judikatúry ústavného súdu považovať za účinný prostriedok nápravy, prostredníctvom ktorého sa sťažovateľ mohol účinne domáhať ochrany svojich základných práv, ktorých porušenie namietal, pred nadriadeným, t. j. krajským súdom (porovnaj I. ÚS 337/06). Z obsahu sťažnosti a vyžiadaného stanoviska okresného súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľ nevyužil túto zákonnú možnosť ochrany svojich základných práv,

a preto ústavný súd musel ústavnú sťažnosť podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietnuť pre neprípustnosť.

14. Keďže k rozhodovaniu o väzbe, ktorej účelom je iba dočasne a v nevyhnutnej miere obmedziť osobnú slobodu jednotlivca, je potrebné pristupovať mimoriadne citlivo a precízne, ústavný súd z dôvodu presvedčivosti tohto rozhodnutia dopĺňa, že existujú aj ďalšie dôvody na odmietnutie podanej ústavnej sťažnosti.

15. Ústavný súd odhliadnuc od vyslovenej neprípustnosti sťažnosti preskúmal aj namietaný postup, resp. rýchlosť konania okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 30. augusta 2010. Z obsahu sťažnosti, ako aj zo stanoviska okresného súdu okrem už opísaného skutkového stavu vyplýva, že 30. septembra 2010 bola podaná na sťažovateľa obžaloba a právomoc sudcu pre prípravné konanie prešla na zákonného sudcu, ktorý žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu uznesením sp. zn. 2 T 248/2010 z 18. októbra 2010 zamietol. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd priamo konal a rozhodoval o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 30. augusta 2010 od 6. septembra 2010 (keď bola žiadosť predložená sudcovi pre prípravné konanie) do 10. septembra 2010 (keď okresný súd prvýkrát o žiadosti meritórne rozhodol) a následne od 4. októbra 2010 (od rozhodnutia krajského súdu o zrušení uznesenia okresného súdu sp. zn. 0 Tp 48/2010 z 10. septembra 2010) do 18. októbra 2010 (keď bolo vydané v poradí druhé meritórne rozhodnutie), t. j. okresný súd konal o žiadosti o prepustenie z väzby súhrnne 20 dní. Prihliadajúc aj na to, že okresný súd musel vykonať aj ďalšie nevyhnutné procesné úkony súvisiace so zabezpečením ďalšieho priebehu konania, ústavný súd uvedenú lehotu nepovažuje za spôsobilú vyvolať porušenie sťažovateľom namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, a preto sťažnosť hodnotí aj ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. Vzhľadom na to, že sťažovateľ nevytýkal porušenie označených základných práv vo vzťahu ku krajskému súdu, ústavný súd sa konaním pred týmto súdom bližšie nezaoberal. Pre úplnosť však dopĺňa, že konanie o žiadosti bolo právoplatne skončené uznesením krajského súdu zo 16. decembra 2010, ktorým krajský súd zamietol sťažnosť

sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 248/2010 z 18. októbra 2010. Aj keď z pohľadu uvedeného časového rozpätia sa konanie o opravnom prostriedku na krajskom súde môže javiť ako zdĺhavé, bolo to spôsobené námietkami sťažovateľa, o ktorých rozhodoval inštančne nadriadený Najvyšší súd Slovenskej republiky. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že za neodstránenie stavu právnej neistoty v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníka konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takom prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (II. ÚS 52/99).

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre neprípustnosť, resp. zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2011